Oświadczenie złożone
przez senatora Stanisława Pawlaka
na 22. posiedzeniu Senatu
w dniu 7 listopada 2024 r.

Oświadczenie skierowane do minister klimatu i środowiska Pauliny Hennig-Kloski

Oświadczenie dotyczy porzuconego nielegalnego składowiska odpadów niebezpiecznych.

Nielegalne składowiska odpadów wiążą się z ryzykiem skażenia gleby, wód gruntowych i powierzchniowych oraz powietrza, stanowią zagrożenie dla ludzi i zwierząt, dlatego bywają nazywane bombami ekologicznymi. Pozostawione w miejscach do tego nieprzeznaczonych przyczyniają się do degradacji środowiska naturalnego.

Zgodnie z ustawą o odpadach posiadacz odpadów jest obowiązany do ich niezwłocznego usunięcia z miejsca nieprzeznaczonego do składowania lub magazynowania. Opisany przeze mnie przykład świadczy o kompletnym niestosowaniu tego przepisu od ponad 12 lat.

W 2011 r. na terenie województwa kujawsko-pomorskiego pojawiła się firma – jej nazwa jest w aktach sprawy – która wynajęła magazyny do gromadzenia odpadów w 4 powiatach: radziejowskim, bydgoskim, nakielskim i żnińskim. W powiecie radziejowskim w miejscowości Czołówek w gminie Radziejów firma w 2011 r. rozpoczęła działalność na podstawie decyzji wydanej przez ówczesnego starostę. Ponieważ jednak spółka ta nie dotrzymała warunków określonych w udzielonym zezwoleniu, po przeprowadzeniu stosownych kontroli organ wydający zezwolenie zmuszony był je cofnąć. Po cofnięciu zezwolenia podejmowane były próby egzekucji wobec spółki w zakresie obowiązku usunięcia porzuconych odpadów, ale okazały się one nieskuteczne. Organy egzekucyjne wyczerpały możliwości prawne dotyczące przymuszenia spółki do usunięcia zgromadzonych i porzuconych odpadów. Pokrzywdzone samorządy zgłosiły ten fakt organom ścigania, a postępowanie w Prokuraturze Okręgowej we Włocławku zakończyło się postawieniem zarzutów oraz wyrokami skazującymi za czyny przestępcze. W trakcie prowadzenia spraw prokuratura zleciła biegłemu sądowemu wykonanie ekspertyzy, w której czytamy: „Pozostawienie odpadów niebezpiecznych, ich sposób magazynowania sprowadziło bezpośrednie niebezpieczeństwo dla zdrowia i życia ludzi, a odcieki pochodzące z odpadów niebezpiecznych mają wpływ na wody gruntowe, które przedostają się do pokładów wody pitnej. Taka woda podawana ludziom i zwierzętom ma właściwości rakotwórcze, mutagenne i ekotoksyczne. Wycieki substancji z coraz bardziej rozszczelnionych pojemników powodują ulatnianie się gazowych substancji toksycznych i pogorszenia jakości powietrza". W dniu 25 marca 2014 r. uzyskano opinię biegłego sądowego w dziedzinie pożarnictwa, bezpieczeństwa i higieny pracy, inżynierii i ochrony środowiska. Z treści uzyskanej opinii wynika, że odpady przechowywane w budynkach magazynowych oraz na placu w miejscowości Czołówek to odpady niebezpieczne. Warunki i sposób przechowywania substancji niebezpiecznych nie są prawidłowe i są niezgodne z obowiązującymi przepisami dotyczącymi składowania niebezpiecznych odpadów. Sprowadziły one bezpośrednie niebezpieczeństwo powstania pożaru oraz wypływu substancji trujących w otoczeniu budynków mieszkalnych.

Po 13 latach nieskutecznych działań administracyjno-prawnych między lokalnymi samorządami oraz służbami państwowymi porzucone niebezpieczne odpady nadal znajdują się w magazynach. Aktualnie stan budynków uległ znacznemu pogorszeniu: dachy magazynów uległy zawaleniu, ściany nośne się przewróciły, składowane beczki pękają. Magazyn z niebezpiecznymi odpadami nie jest zabezpieczony, każda osoba postronna może się do niego dostać przez uszkodzone ogrodzenie. W otoczeniu magazynu, w odległości ok. 50 m znajdują się zamieszkały przez wiele rodzin pałac oraz domy rolników wraz z gospodarstwami rolnymi. Mieszkańcy zgłaszają coraz więcej przypadków zachorowań na nowotwory i choroby górnych dróg oddechowych. W odległości ok. 700 m od magazynów, w mieście Radziejów zlokalizowany jest szpital powiatowy. Zarząd szpitala nie posiada informacji o skali zagrożenia dla ludzi. Do tej pory nie przeprowadzono bowiem rzetelnego audytu aktualnego stanu składowiska. Wszystkie kontrole WIOŚ odbywają się „zza ogrodzenia". Coraz częściej słychać o samoczynnych wystrzałach beczek, a niepokój mieszkańców o własne życie lub w związku z niebezpieczeństwem pożaru wzrasta.

Wobec opisanych faktów zwracam się do pani minister z prośbą o podjęcie stosownych działań przez podległe służby w celu likwidacji nielegalnego składowiska odpadów niebezpiecznych w miejscowości Czołówek w gminie Radziejów, a także udzielenie odpowiedzi na następujące pytania.

1. Kto jest aktualnym posiadaczem nielegalnych porzuconych odpadów niebezpiecznych w miejscowości

Czołówek w gminie Radziejów, a więc kto powinien zlikwidować to składowisko i w jakim terminie?

2. Kto ponosi odpowiedzialność za skutki pozostawienia odpadów niebezpiecznych i sposób ich magazynowania?

3. Kto powinien pokryć koszty audytu składowanych odpadów w celu określenia ich aktualnego działania przyczyniającego się do degradacji środowiska naturalnego i powodującego zagrożenie dla zdrowia i życia okolicznych mieszkańców?

4. Kto poniesie koszty utylizacji nielegalnie składowanych odpadów niebezpiecznych w miejscowości Czołówek w gminie Radziejów?

5. Jaka jest skala tego problemu na terenie województwa kujawsko-pomorskiego i na obszarze całego kraju?

6. Jak Ministerstwo Klimatu i Środowiska zamierza rozwiązać problem nielegalnych składowisk odpadów niebezpiecznych?

Stanisław Pawlak